બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

અગર તુમ રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમકી
ઈતાઅત કરોગે તો હિદાયત પાઓગે. (અલ-કુરઆન)

એહલે સુન્નત

લેખક : પ્રો.મૌલાના હાફિઝ અબ્દુલ્લાહ (બહાવલપુર)

(મૂળ હિન્દી કિતાબનો તરજુમો)

ગુજરાતી તરજમા : અબુ તલ્હા   તૃતીય આવૃત્તિ : મે - ૨૦૧૩

અય લોગો,
જો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ પર
ઈમાન લાએ હો, મેરી બાત ઝરા ગૌર સે સુનો...!

- વો રસૂલે મુહતરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ, જિન પર અલ્લાહ તઆલા અપની રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ.
- જિનકી ઝિંદકી કો અલ્લાહ તઆલા ને બેહતરીન નમૂના કરાર દિયા.
- જિનકે બાદ કયામત તક અબ કોઈ દૂસરા નબી આને વાલા નહીં.
- જિનકે ખુશ હોને સે અલ્લાહ તઆલા ખુશ હોતા હૈ.
- જિનકે નારાઝ હોને સે અલ્લાહ તઆલા નારાઝ હોતા હૈ.
- જિનકી ઈતાઅત અલ્લાહ તઆલા કી ઈતાઅત હૈ.
- જિનકી નાફરમાની અલ્લાહ તઆલા કી નાફરમાની હૈ.
- જિનકે કિસી ભી ફૈસ્લે યા હુકમસે રૂગરદાની (મુંહ મોળના) સારે નેક આમાલ બરબાદ કર દેતી હૈ.
- જિનસે આગે બળ્હને કી કિસી કો ઈજાઝત નહીં.
- જિનકી ઈતાઅત મેં જન્નત ઔર નાફરમાની મેં જહન્નમ હૈ.

ક્યા મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમકી સહીહ હદીષ કો છોળકર હમ કિસી ગૈર નબી યા ઉમ્મતી કી બાત પર અમલ કરકે જન્નતમેં દાખીલ હો સકતે હૈ ?

ક્યા મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમકી બાતકો છોળકર કિસી ઔર કી બાત કો માનનેવાલો કો અલ્લાહ જન્નતમેં દાખીલ કરેગા ?

બેશક કભી નહી !

Anmol Prakashan
28, Kabir Complex,
Nr. Gunj Bazar,
Nadiad - 387 001.
www.anmolprakashan.net

Printed By :
Moon Graphics : 9898088266

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

એહલે સુન્નત : એક બાત ચીત

(૧) સલીમ : અસ્સલામુ અલય–કુમ વ રહ–મતુલ્લાહ.

રફીક : વ અલય–કુમુસ્સલામ વ રહ–મતુલ્લાહિ વ બ–ર કાતુહૂ કહીએ કૈસે આના હુવા.

(૨) સલીમ : એક મસલા દરયાફ્ત કરને આયા હું.

રફીક : ફરમાઈએ, બન્દા હાઝિર હૈ.

(૩) સલીમ : સુના હૈ એહલે હદીષ એક નયા હી ફિરકા નિકલા હૈ જો ન સહાબા–એ–કિરામ કો માનતે હૈં ન ઈમામોં કો, બલ્કિ બુઝુર્ગો કો ભી ગાલિયાં દેતે હૈ.

રફીક : ભાઈ ! યેહ પ્રોપેગન્ડા હૈ, હમ ન કિસી કો બુરા કહતે હૈં, ન ગાલી દેતે હૈં, બલ્કિ ઈઝઝતવાલોં કી ઈઝઝત કરતે હૈં.

(૪) સલીમ : આપ ઈમામોં કો માનતે હૈં. ?

રફીક : ક્યોં નહીં. ?

(૫) સલીમ : લેકિન લોગ તો કેહતે હૈં આપ ઈમામોં કો નહીં માનતે.

રફીક : ઈસાઈ ભી તો કહતે હૈં કિ મુસલમાન ઈસા (અ.સ.) કો નહીં માનતે, તો ક્યા આપ ઈસા (અ.સ.) કો નહીં માનતે ?

(૬) સલીમ : હમ તો ઈસા (અ.સ.) કો માનતે હૈં.

રફીક : ફિર ઈસાઈ ક્યોં કેહતે હૈં કિ નહીં માનતે ?

(૭) સલીમ : ઈસ લિએ કિ જૈસે વોહ માનતે હૈં વૈસા હમ નહીં માનતે.

રફીક : ઈસી તરહ સે લોગ હમેં ભી કેહતે હૈં, ક્યોંકિ જૈસે વોહ ઈમામોં કો માનતે હૈં વૈસે હમ નહીં માનતે.

(૮) સલીમ : વોહ ઈમામોં કો કૈસે માનતે હૈં ?

રફીક : નબિયોં કી તરહ.

(૯) સલીમ : નબિયોં કી તરહ કૈસે ?

રફીક : ઉનકી પૈરવી કરતે હૈં, ઉનકે નામ પર ફિરકે બનાતે હૈં જબ કિ પૈરવી ઔર નિસ્બત સિર્ફ નબી કા હક હૈ. કિતને દુ:ખ કી બાત હૈ કિ ઈસાઈ જો કાફિર હૈ વોહ તો અપની નિસ્બત અપને નબી કી તરફ કરકે ઈસાઈ કહલાયેં ઔર આપ મુસલમાન હોતે હુવે અપને નબી કો છોડકર અપની નિસ્બત ઈમામ કી તરફ કરેં ઔર હનફી કહલાએં. ક્યા ઈસાઈ અચ્છે ન રહે જીન્હોંને કમ સે કમ નિસ્બત તો અપને નબી કી તરફ કી.

(૧૦) સલીમ : આપ જો હનફી નહીં કહલાતે તો ક્યા ઈમામ અબૂ હનીફા (રહે.) કો નહીં માનતે ?

રફીક : અગર હમ હનફી નહીં કહલાતે તો ઉસકે યેહ માઅના તો નહીં કિ હમ ઉનકો ઈમામ નહીં માનતે.

હમ ઉનકો ઈમામ માનતે હૈં લેકિન નબી નહીં માનતે કી આપકી તરહ ઉનકે નામ પર હનફી કહલાએેં. આપ હી બતાઈએ આપ જો શાફેઈ નહીં કહલાતે તો ક્યા ઈમામ શાફઈ (રહ.) કો નહીં માનતે ?

(૧૧) સલીમ : હમ ઈમામ શાફઈ (રહ.) કો જરૂર માનતે હૈં લેકિન

જબ હનફી કહલાતે હૈં તો ફિર શાફઈ કહલાને કી ક્યા જરૂરત ?

રફીક : હમેં ભી મુહમ્મદી યા અહલે હદીસ કહલાને કે બાદ હનફી કહલાને કી ક્યા ઝરૂરત ?

(૧૨) સલીમ : આપ મુહમ્મદી ક્યોં કહલાતે હૈં ?

રફીક : આપ અપને ઈમામ કે નામ પર હનફી કહલાયેં હમ અપને નબી કે નામ પર મુહમ્મદી ન કહલાએ ? આપ હી બતાઈએ, નબી બળા યા ઈમામ, મુહમ્મદી નિસ્બત અચ્છી યા હનફી ?

(૧૩) સલીમ : નિસ્બત તો મુહમ્મદી બેહતર હૈ, લેકિન હનફી ભી

ગલત તો નહીં.

રફીક : ગલત ક્યોં નહીં ? નબી કે હોતે હુવે ફિર કિસી ઔર કી તરફ મન્સૂબ હોના કિસ શરીઅત કા મસલા હૈ ? હુઝુર (સ.અ.વ.) કો છોળકર કિસી ઔર કી તરફ નિસ્બત કરને કા મતલબ યહ હૈ કિ વહ ગલતકાર હૈ ઔર અપને આપકો ગૈર કી તરફ મન્સૂબ કરતા હૈ. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "લા તર–ગબૂ અન આબાઈકુમ ફમર રગિ–બ અન અબિહિ ફ કદ ક–ફ–ર" (તરજુમા) જો અપને બાપ સે નિસ્બત તોળતા હૈ વોહ કુફ્ર કરતા હૈ. (મિશ્કાત)

દૂસરી હદીષ મેં ફરમાયા "મન–દઆ ઈલા ગય–રિ અબિહિ વ હુ–વ યઅ–લમુ ફલ–જન્નતુ અલયહિ

હરામ" (તરજુમા) જો અપની નિસ્બત ગૈર બાપ કી તરફ કરતા હૈ ઉસ પર જન્નત હરામ હૈ" (મિશ્કાત)

જબ આં હઝરત (સ.અ.વ.) હમારે દીની રહનુમા હૈં તો ઉનકો છોળકર ગૈર કી તરફ નિસ્બત કરના બેદીની નહીં તો ઔર ક્યા હૈ ? ઈસકે અલાવા આપ બતાઈએ હનફી બનને કે લિએ કિસને કહા હૈ ? ક્યા અલ્લાહને કહા ? યા ઉસકે રસૂલને ? યા ખુદ ઈમામ ને ? જબ હનફી બનને કે લિએ કિસીને કહા નહીં, હનફિયત ઈસ્લામ કી કોઈ કિસ્મ નહીં, હનફિયત નામ કી ઈસ્લામ મેં કોઈ દઅવત નહીં તો

હનફી નિસ્બત ગલત ક્યોં નહીં ?

(૧૪) સલીમ : હનફી કેહલાનેવાલે જીતને પેહલે ગુઝરે હૈં ક્યા વોહ

સબ ગલત થે ?

રફીક : પેહલે કે હનફી જો થે ઉનકી યેહ નિસ્બત શાગિર્દી કી નિસ્બત થી, મઝહબી નિસ્બત નહીં થી. યેહ નિસ્બત ગુમરાહી ઉસ વક્ત બનતી હૈ જબ મઝહબી હો ઔર ફિરકા પરસ્તી કી બુનિયાદ પર હો અગર યેહ નિસ્બત ઉસ્તાદી ઔર શાગિર્દી કી હો તો કોઈ હરજ નહીં.

(૧૫) સલીમ : અગર હનફી કેહલાના સહી નહીં ક્યોંકિ યે ફિરકા

પરસ્તી હૈ, તો એહલે હદીષ કહલાના ભી તો ફિરકા પરસ્તી હૈ.

રફીક : એહલે હદીષ કોઈ ફિરકા નહીં – એહલે હદીષ તો ઐન ઈસ્લામ હૈ. ઈસ્લામ નામ નબી કી પૈરવી કા હૈ ઔર નબી કી પૈરવી ઉનકી હદીષ પર અમલ કરને સે હો સકતી હૈ લિહાઝા એહલે હદીષ બને બગૈર તો ચારા હી નહીં.

(૧૬) સલીમ : હદીષ કો તો હમ ભી માનતે હૈં.

રફીક : સિર્ફ માનતે હી હૈં, અમલ નહીં કરતે અગર અમલ કરતે હોતે તો એહલે હદીષ હોતે. આદમી માનતા બહુત સોં કો હૈ લેકિન મન્સૂબ ઉસીકી તરફ હોતા હૈ જિસ સે ઝ્યાદા તઅલ્લુક હોતા હૈ. માનને કો આપ હદીષ કો ભી માનતે હૈં ઔર ઈમામ શાફઈ (રહ.) કો ભી, લેકિન ન એહલે હદીષ કહલાતે હૈં, ન શાફઈ બલ્કિ હનફી કેહલાતે હૈં, ક્યોંકિ આપકા અસલ તઅલ્લુક ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) ઔર ઉનકે ફિકહ સે હૈ. માનને કો હમ ભી ઈમામોં કો માનતે હૈં લેકિન મન્સૂબ સિર્ફ મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કી તરફ હી હોતે હૈ ક્યોંકિ ઉનકી પૈરવી કરતે હૈં ઔર ઉન સે હી ઝ્યાદા તઅલ્લુક હૈ.

(૧૭) સલીમ : હુજૂર (સ.અ.વ.) કો તો સબ માનતે હૈં નબી (સ.અ.વ.) કે બાદ આપકા કોઈ ઈમામ નહીં ?

રફીક : હુજૂર (સ.અ.વ.) કે બાદ ભી કિસી ઈમામ કી જરૂરત હૈં ?

(૧૮) સલીમ : ઝિંદગી હરકત મેં હૈ નયે નયે મસાઈલ પૈદા હોતે હૈં આખિર વોહ કિસ સે લેં ?

રફીક : હુજૂર (સ.અ.વ.) સે લેં.

(૧૯) સલીમ : ઉનસે અબ કૈસે લેં ? વહ અબ કહાં હૈ ?

રફીક : આપ હયાતુન્નબી (સ.અ.વ.) કે કાઈલ (સહમત) નહીં ?

(૨૦) સલીમ : ક્યોં નહીં હયાતે નબી કા મૈં જરૂર કાઈલ હૂં.

રફીક : ફિર ઈમામ કી ક્યા જરૂરત ? જો લેના હો તો નબી (સ.અ.વ.) સે લેં.

(૨૧) સલીમ : વોહ અબ ક્યા દેતે હૈં ?

રફીક : અગર કુછ દેતે નહીં તો હયાતુન્નબી (સ.અ.વ.)

કૈસી ઔર ઉસકા ફાયદા ક્યા ?

(૨૨) સલીમ : હયાત કા યહ મતલબ તો નહીં કી વહ અબ કુછ

દેતે લેતે હૈં.

રફીક : ફિર હયાત કા ઔર ક્યા મતલબ હૈં ?

(૨૩) સલીમ : હયાત કા મતલબ તો યહ હૈ કિ વહ સલામ સુનતે હૈં.

રફીક : ક્યા વહ સિર્ફ સલામ સુનને કે લિયે હયાત હૈં. યેહ હયાત કૈસી કિ ઉનકે આશિક ઉનકી આંખો કે સામને શિર્ક વ બિદઅત કરેં, ઔર વહ ઉનકો ગુમરાહ હોતે દેખતે રહેં ઔર સલામ સુનતે રહે. ક્યા વહ સલામ સુનને કે લીએ દુનિયા મેં આયે થે યા શિર્ક વ બિદઅત કો મિટાને ઔર દીન સીખાને કે લિએ.

(૨૪) સલીમ : દીન તો વહ સિખા કર ગએ, અબ ક્યા સિખાના હૈ?

રફીક : અગર વોહ દીન સિખા ગયે તો ફિર ઈમામ કી ક્યા

જરૂરત ?

(૨૫) સલીમ : જિન્દગી મેં નિત નયે મસાઈલ પૈદા હોતે રહતે હૈં જિનકા હલ ઈમામ હી પેશ કર સકતા હૈ ઈસ લિએ

ઈમામ કા હોના ઝરૂરી હૈ.

રફીક : આજ કલ આપકા ઈમામ કૌન હૈ જો આપકે દરપેશ

મસલે હલ કરતા હૈ ?

(૨૬) સલીમ : હમારે ઈમામ તો ઈમામે આઝમ અબૂ હનીફા (રહ.)

હૈં.

રફીક : વહ કબ પૈદા હુવે ?

(૨૭) સલીમ : સન ૮૦ હિજરી મેં યાની હુઝુર (સ.અ.વ.) કે સત્તર

સાલ બાદ.

રફીક : ક્યા ઉનકે બારે મેં ભી આપકા અકીદા હયાતુલ ઈમામ કા હૈ ?

(૨૮) સલીમ : નહીં, વોહ તો ફૌત હો ચુકે હૈં ?

રફીક : ઉનકો ફૌત હુવે કિતના અરસા હો ગયા ?

(૨૯) સલીમ : તકરીબન સાઢે બારહ સૌ સાલ.

રફીક : જબ આપ ઈમામ કો હયાત ભી નહીં સમઝતે ઔર હુજૂર (સ.અ.વ.) કો હયાત માનતે હો ઔર હુજૂર (સ.અ.વ.) ઔર ઈમામ કી વફાત કે બીચ કોઈ ઝ્યાદા લંબા અરસા ભી નહીં તો ફિર યહ ક્યા બાત કિ ઈમામ કી ફિકહ તો ઝિંદગી કે મસલે હલ કર લે ઔર હુજૂર (સ.અ.વ.) કી ફિકહ ફૈલ હો જાએ ઔર યહ કામ ન કર સકે.

(૩૦) સલીમ : ઈમામ સાહબને અપની ઝિંદગી મેં અસલે દીન કો

સામને રખ કર ફિકહ કી એસી તદવીન (સંકલન) કર દી કી લાખોં મસલે એક જગહ જમા કર દિએ ઔર રહતી દુનિયા તક કામ આયેં.

રફીક : હુજૂર (સ.અ.વ.) ને યહ કામ ક્યોં નહીં કિયા ?

આખિર ઈસકી ક્યા વજહ હૈ કિ હુજૂર (સ.અ.વ.) કા પેશકરદા દીન તો સિર્ફ સૌ સાલ કામ દે સકા લેકિન ઈમામ સાહબને દીન કો ઐસે અંદાઝસે પેશ કિયા કી આજ તક કામ દે રહા હૈ બલ્કિ કયામત તક કામ દેતા રહેગા. ઈસકી વજહ ક્યા હૈ ? હુજૂર (સ.અ.વ.) કે તો સો સાલ બાદ હી ઈમામ કી જરૂરત

પળ ગઈ જો ઝિંદગી કે બળહતે હુવે મસાઈલ કા હલ પેશ કરે લેકિન ઈસ ઈમામ કે બાદ તેરહ સૌ સાલ ગુઝર ગએ આજ તક કિસી ઈમામ કી ઝરૂરત પેશ નહીં આઈ. વહી ઈમામ વહી ફિકહ કામ દે રહે હૈં ઔર આપ ઉનકે નામ પર હનફી ચલે આ રહે હૈં. અગર ઈમામ સાહબ ઐસે હી થે તો ઉનકો (નઉઝુબિલ્લાહ) હુજૂર (સ.અ.વ.) કી જગહ હોના ચાહિએ થા તાકી ઈખતિલાફાત હી ન હોતે, ન મુહમ્મદ ઔર હનફી કા ઝગળા હોતા ન ઈમામો કા ચક્કર હોતા, સબ એક હોતે ઔર હનફી હોતે. અજીબ બાત યહ હૈ કિ હયાતુન્નબી આપ હુજૂર (સ.અ.વ.) કો બતાતે હૈં ઔર મસલે ઈમામ સાહબ કે માનતે હૈં. કલેમા મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા પળહતે હૈં ઔર હનફી બન કર પૈરવી ઈમામ અબૂ

હનીફા (રહ.) કી કરતે હૈં.

(૩૧) સલીમ : અપ લોગો કા હયાતુન્નબી (સ.અ.વ.) પર યકીન

ક્યોં નહી ?

રફીક : અગર હુઝુર (સ.અ.વ.) હયાત હોં તો હમ હયાતુન્નબી પર યકીન કરેં. ઈસ અકીદે કા કોઈ ફાયદા હો તો હમ ઉસકો માનેં. જબ આપ લોગ હનફી બન ગયે તો હયાતુન્નબી કા અકીદા કહાં રહા ? હકીક્ત યહ હૈ કી આપ લોગ જો હયાતુન્નબી કો માનતે હૈં તો સિર્ફ રસ્મી તોર પર, દિલ વ અકલ સે આપ ભી ઈસકો સહીહ નહીં સમઝતે. અગર આપ લોગ ઈસે સહીહ સમઝતે હોતે તો કભી હનફી ન બનતે. આપકા હુજૂર (સ.અ.વ.) કે બાદ હનફી બન જાના ઈસ બાતકી યકીની દલીલ હૈ કિ આપ હુજૂર (સ.અ.વ.) કો ઝિન્દા નહીં સમઝતે વરના કૌન ઐસા બદબખ્ત હૈ જો નબી કી ઝિંદગી મેં ઈમામ ઔર પીર પકળતા ફિરે. આપ જો ઈમામ ઔર પીર પકળતે હૈં તો ઈસકા મતલબ હૈ કિ આપ હુજૂર

(સ.અ.વ.) કો યા તો ઝિન્દા સમઝતે યા કાફી નહીં સમઝતે.

(૩૨) સલીમ : આપ લોગ હુજૂર કી હયાત કે બિલકુલ કાઈલ નહીં

હૈ?

રફીક : હમ લોગ હુજૂર કી બરઝખી હયાત કે કાઈલ હૈં. દુનયાવી હયાત કે કાઈલ નહીં.

(૩૩) સલીમ : ઈસકા ક્યા મતલબ ?

રફીક : યહી કી દુનિયા મેં આપ ખુદ ઝિન્દા નહીં બલ્કિ આપકી નબુવ્વત ઝિન્દા હૈ. બરઝખ મેં અલ્લાહ કે યહાં આપ ખુદ ઝિન્દા હૈ.

(૩૪) સલીમ : દુનિયા મેં અગર હુજૂર ઝિન્દા નહીં તો લોગ ઉન સે

દીન કૈસે લેતે હૈ ?

રફીક : જિસ ઈમામ કો આપ પકળે હુવે હૈં વહ ક્યા દુનિયા મેં હૈં ?

(૩૫) સલીમ : દુનિયા મેં તો વહ ભી નહીં હૈ.

રફીક : ફિર આપ ઉન સે મસલે કૈસે લેતે હૈં ?

(૩૬) સલીમ : ઉનકી તો કિતાબે મૌજૂદ હૈં.

રફીક : તો ક્યા હુજૂર (સ.અ.વ.) કી હદીષ મૌજૂદ નહીં ?

(૩૭) સલીમ : કિતાબેં તો ઈમામોં ને ખુદ લીખી હૈં લેકિન હદીષ તો

હુજૂર (સ.અ.વ.) ને ખુદ નહીં લિખી. ઉસકો તો લોગોંને બાદમેં જમા કિયા હૈં.

રફીક : ફિકહા–એ–હનફી જિસકો આપ માનતે હૈં વહ કૌન સે ઈમામ સાહબને ખુદ લિખી હૈ, વોહ ભી તો લોગોંને હી જમા કી હૈ, ઔર વોહ ભી બગૈર સનદ કે. આપ

જૈસે અપને ઈમામ કે ફિકહ કો ફિકહા–એ–હનફી કહતે હૈં ઉસ સે કહીં ઝ્યાદા યકીન કે સાથ હમ હદીષ કો હદીષે રસૂલ (સ.અ.વ.) કહતે હૈં. ફિકહ આપ લોગોં તક બગૈર સનદ કે પહુંચી હૈ લેકિન હદીષ હમ લોગોં તક પૂરી સનદ કે સાથ પહુંચી હે, ઈસકે અલાવા હદીષ દીન હૈ અલ્લાહ ઉસકી હિફાઝત કા ઝિમ્મેદાર હૈ. કિસી ઈમામ કી ફિકહ કા અલ્લાહ તઆલા ઝિમ્મેદાર નહીં હૈ.

(૩૮) સલીમ : અલ્લાહ ફિકહ કા ઝિમ્મેદાર ક્યોં નહીં ?

રફીક : ઈસ લિએ કી ફિકહ લોગોં કી રાય કો કહતે હૈં તો, યે ગલત ભી હો સકતી હૈ ઔર સહીહ ભી. ફિકહ અલ્લાહ કી વહી નહીં હોતી જો સહી હી હો. ફિકહ હર ઈમામ ઔર ફિરકે કી અલાહેદા અલાહેદા હોતી હૈ. હદીષ રસૂલ (સ.અ.વ.) કી હોતી હૈ ઔર સબકે લિએ એક હોતી હૈ, ફિકહ બદલતી રેહતી હૈ હદીષ બદલતી નહીં. લિહાઝા હદીષ દીન હૈ, ફિકહ દીન નહીં ઈસી લિએ અલ્લાહ ફિકહ કા ઝિમ્મેદાર નહીં.

(૩૯) સલીમ : ક્યા યહ સચ હૈ કિ ફિકહા–એ–હનફી ઈમામ સાહબને ખુદ નહીં લિખી.

રફીક : કિસી હનફી આલિમ સે પૂછ લેં ! અગર કોઈ ષાબિત કર દે તો.....!

(૪૦) સલીમ : માન લિયા કિ હદીષ રસૂલ (સ.અ.વ.) કી હૈ લેકિન હદીષ કો હર કોઈ સમઝ તો નહીં સકતા.

રફીક : ક્યા ફિકહ કો હર કોઈ સમઝ લેતા હૈ ?

(૪૧) સલીમ : ફિકહ તો બહુત આસાન હૈ.

રફીક : ક્યા બગૈર પળ્હે આ જાતી હૈ ?

(૪૨) સલીમ : નહીં, પળ્હના તો પળતી હૈ.

રફીક : ફિર ક્યા હદીષ પળ્હને સે નહીં આતી.

(૪૩) સલીમ : આ તો જાતી હૈ લેકિન ઉસકા સમઝના બહુત મુશ્કિલ

હૈ ક્યોંકિ હદીષોં મેં ઈખ્તિલાફ બહુત હૈ, હદીષોં કો સમઝના તો ઈમામ હી કા કામ હૈ.

રફીક : યહ સબ દુશ્મનોને રસૂલ (સ.અ.વ.) કી ઉળાઈ હુઈ

બાતેં હૈં વરના હદીષોં મેં ઈખ્તિલાફ કહાં ? ઈખ્તિલાફ તો ફિકહ મેં હોતા હૈ. જો નામહી કોલ ઔર રાયકા હૈ. હદીષ તો રસૂલ (સ.અ.વ.) કે કૌલ ઓર ફેલ કો

કહતે હૈં જિસ મેં ઈખ્તિલાફ કા સવાલ હી પૈદા નહીં હોતા ક્યોંકિ દીન હોને કી વજહ સે અલ્લાહ ઉસકા ઝિમ્મેદાર હૈં.

(૪૪) સલીમ : ફિકહ મેં ભી ઈખ્તિલાફ હૈ ?

રફીક : ફિકહ મેં તો ઈતના ઈખ્તિલાફ હોતા હૈ કી જીસ કી કોઈ હદ નહીં. બળે જરૂરી ઔર અહમ મસાઈલ મેં ભી ઈખ્તિલાફ હૈ. મિષાલ કે તૌર પર ઈસ્તેમાલ કિએ હુવે પાની કો હી લે લેં જીસ સે હર વક્ત વાસ્તા પળતા હૈ, કોઈ પાક કહતા હૈ, કોઈ પલીદ, કોઈ ઝ્યાદા પાક, કોઈ કમ પલીદ કોઈ ઝ્યાદા પલીદ.

(૪૫) સલીમ : યહ તો આલિમોં કી રાય કા ઈખ્તિલાફ હોગા. ઈમામ

સાહબ કા ફૈસલા ક્યા હૈ ?

રફીક : ઈમામ સાહબ કે હી તો ઈખ્તિલાફ, કૌલ (કથન) હૈં.

ઈમામ મુહમ્મદ (રહ.) કેહતે હૈં કિ ઈમામ અબૂ હનીફા કા કૌલ હૈ કિ ઈસ્તેમાલ શુદા પાની ખુદ પાક હૈ, દૂસરી ચીઝ કો પાક નહીં કર સકતા. ઈમામ સાહબ કા દૂસરા કૌલ યહ હૈ કિ ઈસ્તેમાલ કિયા હુવા

પલીદ હૈ. ઈમામ હસન (રહ.) કી રિવાયત મેં નજાસતે ગલીઝાહ હૈ ઔર ઈમામ અબૂ યૂસુફ કી રિવાયત મેં નજાસતે ખફીફાહ (હિદાયા પેજ–૨૨)મુનયતુલ મુસલ્લી મેં ઘોળે કે જુઠે (એઠે) કે બારે મેં ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કી ચાર રિવાયતેં હે.એક રિવાયત મેં નજિસ, એક રિવાયત મેં મશકૂક, એક રિવાયત મેં મકરૂહ, ઓર એક રિવાયત મેં પાક. બતાઈએ અબ હનફી મુકલ્લિદ કિધર જાએ, કિસકો સહીહ સમઝે ? હનફી મૌલવી હદીષ સે તો નફરત દિલાતે હૈં, ઈખ્તિલાફ કા હવ્વા દિખાકર ઔર યહ નહીં દેખતે કી હમારે ઘર મૈં ક્યા હો રહા હૈ. ઈન લોગોંકી તો યે મિષાલ હૈ “બારિશ સે ભાગા ઔર પરનાલે કે નીચે ખળા હો ગયા” હદીષ કો તો છોળા ઈસ લિએ કી ઈસ મેં ઈખ્તિલાફ હૈ હલાંકિ ઈસ મેં ઈખ્તિલાફ નહીં ઔર ફંસ ગએ જા કર ઈખ્તિલાફ કી દલદલ યાની ફિકહ મેં.

(૪૬) સલીમ : આપ લોગ હમારી તરહ કિસી એક ઈમામ કો નહીં પકળતે ?

રફીક : નહીં, અવ્વલન ઈસ લિએ કિ હુજૂર (સ.અ.વ.) કે બાદ કિસીકો પકળને કી ઝરૂરત નહીં. દૂસરા યહ કિ નબી (સ.અ.વ.) કે બાદ કોઈ ઐસા માસૂમ નહીં જિસ સે ગલતી ન હો, અગર હમ કિસી એક કો પકળેંગ ઔર ગલતી મેં ભી ઉસકી પૈરવી કરેંગે તો ગુમરાહ હો જાએંગે. ઈમામ તો શાયદ અપની ઈજતિહાદી ગલતી કી વજહ સે બખ્શા જાએ લેકિન હમ મારે જાએંગે. તીસરી યહ કિ હુજૂર કે બાદ કોઈ ઐસા કામિલ નહીં કી જિસ કો પકળકર સારે કામ ચલ જાએ. હનફી બનને કે બાદ સબ બનના પળતા હૈ, ફિર કભી કાદરી, કભી ચિશ્તી, કભી સોહરવર્દી, કભી નક્શબન્દી. હુજૂર (સ.અ.વ.) કે બાદ કોઈ ઐસા નહીં કિ એક કો પકળકર ગુઝારા હો. દર દર

કી ઠોકરેં ખાના પળતી હે. ચૌથે યહ કી એક કો પકળને સે બાકી ઈમામોં કા ઈન્કાર લાઝિમ આતા હૈ, એક કો પકળને સે ફિરકે પૈદા હોતે હૈં, દીન કે ટુકળે ટુકળે હોતે હૈં. એક કે ચાર ટુકળે ઐસે હી તો હો ગયે.કુરઆન કેહતા હૈ "ફિરકે ફિરકે ન હો" (અર રૂમ ૩૧–૩૨) જો ફિરકે બના લેતે હૈં વોહ મુશરિક હો જાતે હૈં. નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કે બાદ કિસી એક કો પકળના દીન કો બરબાદ કરને ઔર ખુદ કો મુશરિક બનાને જૈસા હે. (હમ અલ્લાહ સે ઈસ સે પનાહ માંગતે હૈ.)

(૪૭) સલીમ : આપકા ફિરકા કબ સે બના હૈ ?

રફીક : હમારા ફિરકા બના નહીં. ફિરકા તો વહ બનતા હૈ જો અસલ સે કટતા હૈ ઔર હુજૂર (સ.અ.વ.) કે બાદ કિસી એક ઈમામ કો પકળકર અપના નામ ઉસકે નામ પર રખતા હૈ ફિર ઉસકી તકલીદ કરતા હૈ. હમ તો અસલ હૈં યાની એહલે હદીષ ઔર ઉસી વક્ત સે હૈં જબ સે હદીષ હૈ. ઔર હદીષ ઉસ વક્ત સે હૈ જબસે રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) હે. હમ હુજૂર (સ.અ.વ.)કે બાદ કિસીકો નહીં પકળતે કી ઉસકી તકલીદ કરકે ફિરકા બને. હમ ફિરકા નહીં, હમ અસલ હૈં જો હુજૂર (સ.અ.વ.)કે સાથ હૈ ઔર ઉનકી હદીષ પર અમલ પૈરા હૈ.

(૪૮) સલીમ : આપ હમારી તરહ એહલે સુન્નત ક્યોં નહીં ?

રફીક : આપ એહલે સુન્નત કહાં હે આપ તો હનફી હૈ. એહલે સુન્નત તો હમ હૈં જો હનફી શાફઈ કુછ નહીં સિર્ફ એહલે સુન્નત હૈં.

(૪૯) સલીમ : આપ તો કેહતે હૈં હમ એહલે હદીષ હૈં.

રફીક : એહલે હદીષ ઔર એહલે સુન્નત મેં કુછ ફર્ક નહીં

અસલ એહલે સુન્નત એહલે હદીષ હી હોતે હૈં.

(૫૦) સલીમ : આપ એહલે હદીષ ક્યોં હૈં ?

રફીક : તાકિ હનફી એહલે સુન્નત ઔર અસલી એહલે સુન્નત મેં ફર્ક હો જાએ. અસલી એહલે સુન્નત વહ હોતા હૈ જો સિર્ફ સુન્નતે રસૂલ (સ.અ.વ.)કા પાબન્દ હો, કિસી ઈમમ કા મુકલ્લિદ ન હો. વહ સુન્નત ઉસે સમઝતા હૈ જો સહી હદીષ રસૂલ સે ષાબિત હો. ઉસકે નઝદીક હદીષે રસૂલ હી સુન્નત કા મેઅયાર હૈ, હદીષ સે હી હર મસલે કા હલ ચાહતા હૈ. ઈસ લિએ ઉસે એહલે હદીષ કહતે હૈં. જબ ઈસ્લામ સુન્નતે રસૂલ કા નામ હૈ ઔર સુન્નતે રસૂલ બગૈર હદીષે રસૂલ (સ.અ.વ.)કે મિલ હી નહીં સક્તી તો એહલે સુન્નત બગૈર એહલે હદીષ કે હો હી નહીં સકતા. હનફી એહલે સુન્નત વોહ હૈ જો શીઆ કે મુકાબલે મેં એહલે સુન્નત વલ જમાઅત હોતા હૈ. ક્યોંકિ યેહ સુન્નત ઓર જમાઅતે સહાબા કો માનને કા દાવેદાર હૈ ઔર વહ મુન્કિર હૈ લેકિન અમલન યહ એહલે સુન્નત નહીં હોતા બલ્કિ હનફી હોતા હૈ, ક્યોંકિ ઈમામ અબૂ હનીફા કી તકલીદ કરતા હૈ ઔર એહલે સુન્નતકી તારિફ મેં કિસી ઈમામ કી તકલીદ કરના બિલકુલ શામિલ નહીં. એહલે સુન્નત ઉસે કેહતે હૈં જો સુન્નતે રસૂલ (સ.અ.વ.) પર ચલે ઔર હનફી ઉસે કેહતે હૈં જો ફિકહે હનફી પર ચલે. અબ દોનોં કો એક ષાબિત કરને કે લીએ સુન્નતે રસૂલ ઔર ફિકહે હનફી કો એક ષાબિત કરના જરૂરી હૈં જો કી કરીબન નામુમકિન હૈ. જબ સુન્નતે રસૂલ ઔર ફિકહે હનફી એક ષાબિત નહીં હો સકતે તો એહલે સુન્નત ઔર હનફી ભી એક નહીં હો સકતે. એક ફર્ક યહ ભી હૈ કિ હનફીયત ઉમ્મતિયોં કી બનાઈ હુઈ હૈ ઔર સુન્નત નબીકી.

(૫૧) સલીમ : અવામ તો હનફિયોં ઔર ખાસ કર સુન્ની કો હી એહલે સુન્નત માનતે હૈં.

રફીક : અવામ કો નહીં દેખા કરતે. દેખા તો હકીકત કો કરતે હૈં કિ હનફી બરેલવી કી હકીકત ક્યા હૈ ઔર એહલે સુન્નત કી ક્યા ? એહલે સુન્નત કી હકીકત યહ હૈ કી વો સુન્નતે રસૂલ કા પાબન્દ હો, બિદઅતોં કે કરીબ ન જાએ.

(૫૨) સલીમ : લેકિન સુન્ની તો એહલે સુન્નત હોને કે ખુદ ભી બળે

ઝબરદસ્ત દાવેદાર હૈં.

રફીક : ઝબરદસ્ત નહીં બલ્કિ ઝબરદસ્તી દાવેદાર હૈં. અગર

કોઈ મૂંહ કરે બરેલી કો ઔર કિબ્લા કહે કાબે કો, રાસ્તા ચલે કુફે કા ઔર દાવા કરે મદીને કા તો ઉસે કૌન સચ્ચા કહેગા.

(૫૩) સલીમ : આપ કા ભી તો દાવા હી હૈ કિ હમ એહલે સુન્નત હૈં.

રફીક : દાવા હી નહીં બલ્કિ હકીકત હૈ ક્યોંકિ હમ સિર્ફ

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી પૈરવી કરતે હૈં ઔર ઉનકો હી અપના ઈમામ વ હાદી ઔર પીર–વ–મુર્શિદ સમઝતે હૈં. ઉન કે સિવા કિસી કી તરફ મન્સૂબ નહીં હોતે હમ ભી એહલે સુન્નત ન હોતે અગર આપકી તરહ કિસી ઈમામ કે મુકલ્લિદ હોતે ઔર ઉસકે નામ પર અપની જમાઅત કા નામ રખતે.

શેખ અબ્દુલ કાદીર જીલાની (રહે.) કી નઝર મેં એહલે હદીષ

અબ આપ શાહ અબ્દુલ કાદીર જીલાની (રહ.) કા બયાને હક નિશાન ભી સુનેં જો હમારે હક મેં જબરદસ્ત શહાદત હૈ. વહ અપની કિતાબ ગુન્યતુતતાલિબીન (પેજ ૨૯૪) પર ફરમાતે હૈં. “બિદઅતિયોં કી બહુત સી અલામતેં હૈ જીન સે વહ પહચાને જાતે હૈં, બળી અલામત ઉનકી યહ હૈ કિ

વહ એહલે હદીષ કો બુરા ભલા ઔર સખ્ત સુસ્ત કહતે હૈં ઔર યહ સબ ઉસ અસ્બિયત (તંગ નઝરી) ઔર બુગ્ઝ (ઈર્ષા) કી વજહ સે હૈ જો ઉનકો અસલ એહલે સુન્નત સે હોતા હૈ. એહલે સુન્નત કા સિર્ફ એક હી નામ હૈ વહ એહલે હદીષ હૈ." શેખ અબ્દુલ કાદીર સાહબ કે ઈસ બયાન સે વાઝેહ (સ્પષ્ટ) હો ગયા કી જો એહલે હદીષ કો બુરા ભલા કેહતે હૈં વોહ બિદઅતી હૈં ઔર જો બિદઅતી હો વો એહલે સુન્નત નહીં હો સકતે. નતીજા યહ નિકલતા હૈ કિ :

(૧) એહલે હદીષ કો બુરા ભલા કહનેવાલે એહલે સુન્નત નહીં હો સકતે.

(૨) જો એહલે હદીષ કે ઉલ્ટે સીધે નામ રખતે હૈં (કભી વહાબી કહતે હૈં, કભી ગૈર મુકલ્લિદ) વહ સબ બિદઅતી હૈ ઔર બિદઅતી એહલે સુન્નત નહીં હો સકતે.

(3) એહલે સુન્નત સિર્ફ એહલે હદીષ હે બાકી સબ ઝબરદસ્તી કે દાવેદાર હૈં.

(૪) જબ શેખ અબ્દુલ કાદીર સાહબ (રહ.) નજાત પાનેવાલી જમાઅત કો એહલે સુન્નત કરાર દેતે હૈં ઔર વજાહત ફરમાતે હૈં કિ એહલે સુન્નત સિર્ફ એહલે હદીષ હોતે હૈ તો ષાબિત હુવા કિ વહ ખુદ ભી એહલે હદીષ થે.

(૫) જબ શાહ જીલાની (રહ.) એહલે હદીષ થે ઔર થે ભી પીરે કામિલ, મુસલ્લમ ઈન્દલ કુલ તો માલૂમ હુવા હૈ કિ એહલે હદીષોં મેં બળે બળે વલી ગુઝરે હૈં.

(૬) જાહિલ આલીમોં કા યેહ કેહના બિલ્કુલ ગલત

હૈ કિ અહલે હદીષ કોઈ વલી નહીં હુવા.

(૭) જો એહલે હદીષ, નહીં થા વહ વલી ભી નહીં

થા. (ચાહે જાહિલોને ઉસે વલી મશહૂર કર રખા હો)

(૮) નજાત કે લિએ ઔર વલી કે લિએ ભી એહલે

હદીષ હોના જરૂરી હૈ. જો એહલે હદીષ ન હો, વલી બનના તો દરકિનાર ઉસકી નજાત કા મસલા ભી ખતરે મેં હૈ.

(૫૪) સલીમ : યહ બાતેં બતા કર તો આપને મુઝે ડરા દિયા.

રફીક : આપ ખુશ કિસ્મત હૈં જો ડર ગયે વરના કિતને લોગ હૈં જીનકો અપની નજાત કી ફિક્ર નહીં. સિર્ફ ફિરકા પરસ્તી મેં બદમસ્ત હૈં ઓર ઉસકી હિમાયત કો હી દીનકી ખિદમત સમઝતે હૈં. સોચને કી બાત યહ હૈ કી પેહલે હક કો પેહચાને ફિર ઉસ પર પક્કા હો જાએ.

(૫૫) સલીમ : હક કા પતા કૈસે લગે ? હર એક હી અપને આપકો

હક પર સમઝતા હૈં.

રફીક : હક તો નબી (સ.અ.વ.) કી સુન્નત કો કહતે હૈં ઔર ઉસી પર ચલના રાહે નજાત હૈં.

(૫૬) સલીમ : કેહતા તો હર એક યહી હૈ કિ મૈં હક પર હૂં, યહ

પતા કૈસે લગે કિ કૌન હક પર હૈં ?

રફીક : જો દીન મેં મિલાવટ ન કરે વો હક પર હૈ. ઈસ ઉસૂલ

સે આપ હર એક કો જાંચ સકતે હૈં. દુનિયા મેં હર ફિરકે ને નબી કે બાદ કિસી ન કિસી કી તરફ

મન્સૂબ કર રખા હૈ ઔર યહ ઉસકે મિલાવટી હોને કી દલીલ હૈ. એહલે હદીષ હી એક ઐસી જમાઅત હૈં જો કીસીકી તરફ મન્સૂબ નહીં હોતે, સિર્ફ નબી (સ.અ.વ.) કી સુન્નત પર અમલ કરતે હૈં, જો હદીષ સે ષાબિત હો.

(૫૭) સલીમ : સુન્નત કા ક્યા મતલબ હૈં ?

રફીક : જો રાસ્તા રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઉમ્મત કે લિએ મુકર્રર કિયા હો ઉસે સુન્નત કહતે હૈં ઔર ઉસ પર ચલનેવાલે કો એહલે સુન્નત.

(૫૮) સલીમ : સુન્નતે રસૂલ (સ.અ.વ.) કા પતા કૈસે ઔર કહાં સે લગતા હૈ ?

રફીક : હદીષ પળ્હને ઔર હદીષ કે આલિમોં સે પૂછને સે.

(૫૯) સલીમ : હદીષ કે તો સબ હી આલિમ હોંગે.

રફીક : હદીષ કે આલિમ અસલ મેં તો એહલે હદીષ હી હોતે હૈં. હદીષ વ સુન્નત કે બારે મેં કુછ માલૂમ કરના હો તો એહલે હદીષ આલિમોં સે પૂછેં. ફિકહ કે બારે મેં કોઈ બાત જાનના હો તો હનફી આલિમોં સે દરયાફ્ત કરેં.

(૬૦) સલીમ : હદીષેં કૌન–કૌન સી મોઅતબર હૈં ?

રફીક : હદીષ કી કિતાબોં કે કઈ દર્જે હૈં. કુછ આલા દર્જે કી, કુછ દરમિયાના દર્જે કી, કુછ કમ દર્જે કી ઔર કુછ મનઘડત. આલા દર્જે (ઉચ્ચકોટી) કી તીન કિતાબેં હૈ. (૧) બુખારી (૨) મુસ્લિમ (૩) મુઅત્તા ઈમામ માલિક. દરમિયાની (મધ્યમ) દર્જે મેં તિરમિઝી, અબૂદાવૂદ, નિસાઈ, ઈબ્ને માજહ ઔર મુસનદ અહમદ વગૈરહ. તીસરે દર્જે મેં તહાવી, તિબરાની

ઔર બયહકી. તીસરે દર્જે કી કિતાબોં મેં ચૂંકિ હર તરહ કી હદીષેં હૈં ઈસ લિએ આમાલ કા દારોમદાર ઔર મોહદ્દિષીન ઔર ફિકહ કા એતિબાર સિર્ફ પેહલે ઔર દૂસરે દર્જે કી કિતાબોં પર હૈ. ચૌથે ઔર પાંચવે દર્જે કી કિતાબેં બહુત હદ તક એઅતિબાર કે લાઈક નહીં હૈ.

(૬૧) સલીમ : કિતાબોં કી યેહ તકસીમ કિસને કી હૈ ?

રફીક : પેહલે ઉલેમાને. શાહ વલીયુલ્લાહ સાહબ દેહલવી કી "હુજ્જતુલ્લાહ" પળ્હ કર દેખેં આપકો ઈન્શાઅલ્લાહ સબ કુછ માલૂમ હો જાએગા.

(૬૨) સલીમ : ઈસ તકસીમ કો સબ ફિરકે માનતે હૈં ?

રફીક : એહલે સુન્નત કેહલાનેવાલે સબ ફિરકે માનતે હૈં.

(૬૩) સલીમ : ક્યા દર્જા અવ્વલ કી કિતાબોં કી તમામ હદીષેં સહીહ હૈં ?

રફીક : હાં, કરીબ-કરીબ સબ સહીહ હૈં.

(૬૪) સલીમ : અલ્લાહને કુરઆન મજીદ મેં મુસ્લિમ નામ રખા હૈ ફિર આપ એહલે હદીષ ક્યું કેહલાતે હૈં ?

રફીક : મુસ્લિમ તો હમારા ઝાતી નામ હૈ જૈસા કિ બચ્ચે કી પેદાઈશ પર ઉસકા રખા જાતા હૈ, લેકિન એહલે હદીષ હમારા વસ્ફી નામ હૈ જો હમારે તરીકેકાર કો ઝાહિર કરતા હૈ. આદમી કે કઈ નામ ઉસકે પેશે, મશાગિલ, ઔર ઉસકે અવસાફ કે પેશેનઝર પળ જાતે હૈં. ન યહ શરઅન મમનૂ (મના) હૈ ન ઉરફન. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) ઔર અહમદ (સ.અ.વ.) ઝાતિ નામ થે. હાશિર, આકિબ, મુકફ્ફી વગૈરહ બહુત સે વસ્ફી નામ હૈં જો આપ

(સ.અ.વ.) કો મુમતાઝ કરતે હૈં. કુરઆન મજીદને ઈસાઈયોં કો એહલે ઈન્જીલ કહા હૈ. (અલ માઈદા–૪૭) હદીષ મેં હૈ "અય એહલે કુરઆન વિત્ર પળ્હા કરો."

(૬૫) સલીમ : કુછ ભી હો હુજૂર (સ.અ.વ.) કે ઝમાને મેં તો યહ મુસલમાનોં કા નામ નહીં થા.

રફીક : ક્યોં નહીં થા – નામ તો થા અગર ચે મશહૂર નહીં થા, જબ વસ્ફી નામ યા લકબ રખના, બશર્તે કિ ગલત ઔર બુરા ન હો, જાઈઝ હૈ, તો અગર વહ હુજૂર (સ.અ.વ.) કે ઝમાને મેં ન ભી હોતા તો કોઈ હર્જ નહીં હૈ ક્યોંકિ ઈસ સે ઈસ્લામ કી વઝાહત હોતી હૈ તફરીક નહીં હોતી. એહલે સુન્નત, એહલે હદીષ વગૈરહ નામ જો પેહલે મશહૂર નહીં હુએ તો ઉસકી વજહ યહ હૈ કી ઉસ વક્ત ઈન નામોં કી ચન્દાં (તનિક) જરૂરત નહીં થી. નામ રખે જાતે હૈં ઈમ્તિયાઝ કે લિએ, ઉસ વક્ત સબ મુસ્લિમ થે કોઈ ફિરકા નહીં થા, સબકા તરીકેકાર એક હી થા–ઈસ લિએ ઉસ વક્ત ઈન નામોં કી જરૂરત ન થી. જબ ફિરકાપરસ્તી શુરૂ હો ગઈ તો યહ નામ નુમાયાં હુએ. જબ 'શીઆ' કા ચર્ચા હુવા તો એહલે સુન્નત વલ જમાઅત કા નામ મશહૂર હુવા, જબ ઈમામોં કી તકલીદ ને જોર પકળા તો એહલે હદીષ કે નામકો ફરોગ હુવા. ચૂંકિ એહલે સુન્નત, એહલે સુન્નત ઔર મુહમ્મદી વગૈરહ નામોં સે ઈત્તિબાએ રસૂલ ઔર તઅલ્લુક બિર રસૂલ (સ.અ.વ.) કા ઈઝહાર હોતા હૈ ઈસ લિએ યહ નામ બુરે નહીં હૈં. સહાબાએ કિરામ અપને આપકો ઈન નામોં સે મોસૂફ કરતે થે.

(૬૬) સલીમ : અગર વસ્ફી લકબી નામ રખના બિદઅત નહીં તો ફિર હનફી કહલાને મેં ક્યા હર્જ હૈ ?

રફીક : હનફી કેહલાને મેં બહુત હર્જ હૈ. એક હનફી કેહલાએગા તો દૂસરા શાફઈ, ઈસ તરહ સે ઈસ્લામમેં ફિરકે પૈદા હોંગે. જબ હમારા અસલી નામ અલ્લાહ કી તરફ સે મુસ્લિમીન હૈ તો વસ્ફી ઔર લકબી નામ ઐસા હોના ચાહિએ જો અસલી નામ સે મેલ રખતા હો. હનફિયત સે ઈસ્લામ કી કોઈ કિસ્મ નહીં હૈ. નામ વહ રખના ચાહિએ જો ઈસ્લામ કે મુતાબિક હો. એહલે હદીષ નામ ઈસ લિએ ઝ્યાદા જામેઅ (તાર્કિક) હૈ ક્યોંકિ એહલે હદીષ સે મુરાદ વહ જમાઅત હૈ જો કુરઆન વ હદીષ પર અમલ કરે.

(૬૭) સલીમ : હમને સુના હૈ કિ આપ તકલીદ કો ભી શિર્ક કેહતે

હૈં., હાલાંકિ તકલીદ કા શિર્ક સે ક્યા તઅલ્લુક ?

રફીક : તઅલ્લુક ક્યોં નહીં ? તકલીદ ઔર શિર્ક કા તો ચોલી દામન કા સાથ હૈ. શિર્ક તકલીદ કી સર ઝમીન પર હી ઉગતા હૈ. હર મુશરિક પહલે મુકલ્લિદ હોતા હે ફિર મુશરિક. અગર તકલીદ ન હો તો શિર્ક કભી પૈદા ન હો. મુકલ્લિદ અપને ઈમામ કો ઈતના બળા સમજતા હૈ કિ ખુદ કો જાનવર માન લેતા હે ફિર આહિસ્તા આહિસ્તા ઉસે અલ્લાહ કા શરીક ઠેહરા લેતા હૈ.

(૬૮) સલીમ : અલ્લાહ કા શરીક કૈસે ?

રફીક : ઈસ તરહ કી ઉસકી બાતકો ખુદાઈ હુક્મ સમઝતા હૈ.

(૬૯) સલીમ : યહ શિર્ક ઔર શરીક ઠેહરાના કૈસે હુવા ?

રફીક : અલ્લાહ કા હક અપને ઈમામ કો જો દિયા.

કુરઆન મજીદ મેં હૈ “ઉન્હોંને એસે શરીક બના રખે

હૈં જો ઉનકે લિએ દીન મેં ઐસે મસલે બનાતે હૈં જિનકી મંઝૂરી અલ્લાહને નહીં દી.” ઈસ આયત મેં જિસકે કૌલ (કથન) વ ક્યાસ કો દીન સમઝા જાએ

ઉસકો અલ્લાહને અપના શરીક કરાર દિયા હૈ. અલ્લાહ કે ઈઝન (સહમતિ) કે બિના નબી કી બાત દીન નહીં હો સકતી તો ફિર આલિમોં કી રાય કો ઈઝન કૈસે બનાયા જાએ. લેકિન મુકલ્લિદ અપને ઈમામ કી બાત કો દીન સમઝતા હૈ. અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ "યહૂદ વ નસારા જબ બિગળે (જૈસે કિ આજકલ કે મુસલમાન બિગળે હુવે હૈં) તો ઉન્હોંને અપને ઉલમા વ મશાઈખ કો રબ બના લિયા." અદી બિન હાતિમ (રઝી.) જબ મુસલમાન હુવે તો ઉન્હોંને પૂછા થા યા રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) હમને તો અપને ઉલમા ઔર મશાઈખ કો રબ નહીં બનાયા થા આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ક્યા તુમ ઉનકે હલાલકર્દા કો હલાલ ઔર ઉનકે હરામકર્દા કો હરામ નહીં સમઝતે થે યાની કિ ઉનકી રાય કો દીન નહીં બના લેતે થે ? ઉન્હોંને કહા યહ બાત તો થી, આપ (સ.અ.વ.)ને ફરમાયા યહી તો રબ બનાના હૈ. (તિરમિઝી)

(૭૦) સલીમ : હમ તો અપને ઈમામ કો રબ નહીં બનાતે હમ તો સિર્ફ ઈમામ માનતે હૈં.

રફીક : રબ તો વોહ ભી નહીં કેહતે થે લેકિન દર્જા ઉનકો રબકા દેતે થે ઈસ લિએ અલ્લાહને ઉસે રબ બનાના કરાર દિયા હૈ. નામ બદલ દેને સે હકીકત નહીં બદલ જાતી. આખિર આપ ઈમામ ક્યોં બનાતે હૈં.

(૭૧) સલીમ : દીન કે મસલે લેને કે લિએ.

રફીક : યહી કામ તો યહૂદ વ નસારા કિયા કરતે થે જૈસા કિ હઝરત અદિ (રઝિ.) ને મુસલમાન હોકર તસ્લીમ કિયા. ક્યા એસી ઈમામત કી ઈસ્લામ મેં ગુંજાઈશ હૈ?

(૭૨) સલીમ : ક્યા કુરઆન મજીદ મેં નહી (વ જ–અલ–નાહુમ

અઈમ્મતંય યહ–દૂના બિઅમ–રિના.) (અલ અમ્બિયા–૭૩)

રફીક : યહ તો નબિયોં કે બારે મેં હૈ. નબી તો ઈમામ હો

સકતા હૈ બલ્કિ ઈમામ હોતા હૈ, ક્યોંકિ ઉસે અલ્લાહ ઈમામ બનાતા હૈ, નબી કે સિવા કોઈ ઈમામ નહીં હો સકતા.

(૭૩) સલીમ : આપ કહતે હૈં કી નબી કે સિવા ઈમામ નહીં હો

સકતા હાલાંકિ ઈસ્લામ મેં બળે બળે અઈમ્મા–એ–દીન ગુઝરે હૈં.

રફીક : અઈમ્મા–એ–દીન સે મુરાદ યહ હૈ કિ વો દીની ઉલૂમ

કે બળે આલિમ (જ્ઞાની) થે ન કિ કાબિલે ઈતાઅત. ઈસ કિસ્મ કી ઈમામત કા તસવ્વુર ઈસ્લામ મેં બિલકુલ નહીં હૈ. સબસે પેહલે યહ અકીદા શીઆઓંને ઘળ્હા, એહલે સુન્નત ને યહ અકીદા ઉન સે લિયા. શીઆને યેહ અકીદા અકીદ–એ–રિસાલત કો કમઝોર કરને કે લિએ ઘળ્હા થા, ઉનકે યહાં પૈગમ્બર ઔર ઈમામ મેં કોઈ ફર્ક નહીં. મુકલ્લિદ ચાહે સુન્ની હો યા શીઆ ઈમામત કા તસવ્વુર કરીબન એક હી હૈ.

(૭૪) સલીમ : શીઆ તો ઈમામ કો માસૂમ કેહતે હૈં, હમ અપને

ઈમામ કો માસૂમ તો નહીં કહતે.

રફીક : ઝબાન સે બેશક ન કહેં લેકિન સમઝતે માસૂમ હી હૈં,

જબહી ઉનકે નામ પર મઝહબ બના કર હનફી કહલાતે હૈં, ઈસી લિએ હમ કેહતે હૈં કિ ઈસ્લામ મેં સિવાયે પયગમ્બર કે કોઈ ઈમામ નહીં હો સકતા.

(૭૫) સલીમ : ઈમામ તો હમને ઈસ લિયે બનાયા હૈ કિ કયામત કે

રોઝ બુલાયા હી ઈમામો કે નામ પર જાએગા જૈસા કિ

કલામે પાક કી આયત (બની ઈસરાઈલ–૭૧) મેં હૈ.

રફીક : ઈસ આયત મેં ઈમામ સે મુરાદ નામ–એ–આમાલ હૈ,

આપકે બનાએ હુવે ઈમામ નહીં. ઈસી કે આગે વજાહત (સ્પષ્ટિકરણ) મૌજુદ હૈ, “હમ તમામ લોગોં કો ઉનકે નામ–એ–આમાલ કે સાથ બુલાએંગે ફિર જિસ કે દાએં હાથ મેં નામ–એ–આમાલ દે દિયા ગયા વોહ ઉસ કો પળ્હેગા (ઔર ખુશ હોગા) ઝુલ્મ કિસી પર ન હોગા” –લેકિન ઈમામ કા મતલબ ઈમામ હી લિયા જાએ તો ઈમામ વહ હૈં જિનકોં અલ્લાહને ઈમામ બનાયા હૈ યાની અમ્બિયા, કયામત કે રોઝ ઉમ્મતોં કો ઉનકે અમ્બિયા કે નામ પર પૂકારા જાએગા. ફિર ખુશ કિસ્મત હોંગે વહ લોગ જિન્હોંને અપને ઈમામ બનાકર ઉનકી તકલીદ નહીં કી બલ્કી નબીયોં કી પૈરવી કી, વોહ અપને નબિયોં કે સાથ જન્નત મેં ચલે જાએંગે. એહલે હદીષ કે. લિએ યહ બળા શર્ફ (સમ્માન) હૈ ઉનકે ઈમામ સિર્ફ નબી(સ.અ.વ.) હૈં, વહ ઉનકે સાથ જન્નત મેં ચલે જાએંગે (ઈન્શાઅલ્લાહ) ઔર ઈમામોં કે મુકલ્લિદીન ખળે રહ જાએંગે. ઔર આપકે ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.)તો હે નહીં, ક્યોંકિ ઉન્હોને તો કભી નહીં કહા કિ મૈં તુમ્હારા ઈમામ હૂં, મેરી તકલીદ કરના.

(૭૬) સલીમ : હમ જો ઈનકો માનતે હૈં ઔર ઈમામ સમઝતે હૈં.

રફીક : આપકે સમઝને ઔર કેહને સે કયા હોતા હૈ? જબ તક ઈમામ ઈક્તિદા કી નિયત ન કરે વહ ઈમામ કૈસે બન જાએગા ? આપ તો યહ બતાએં કિ દેવબન્દી ઔર બરેલ્વી દોંનો હી અબૂ હનીફા (રહ.) કો ઈમામ માનતે હૈં. અબ દેવબન્દી ઔર બરેલ્વી દોનોં જન્નત મેં જા નહીં સકતે ઈસ લીએ વહ એક દૂસરે કો કાફિર કેહતે હૈં તો ફિર ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કિસકે સાથ હોંગે ? ક્યોંકિ વહ તો દોનોં કે ઈમામ હૈ. ઈસી તરહ અગર શીઆ અપને ઈમામોં કે સાથ કહાં જાએંગે ઔર સુન્ની અગર જન્નત મેં ચલે ગયે

તો શીઆ કહાં જાએંગે. જન્નત મેં તો દોનોં જા નહીં સકતે ક્યોંકિ ઉન મેં “બોઅદુલ મશ–રિકય–ન” હૈ. અબ આપ હી બતાએં આપકે ઉસૂલ પર શીઆ ઈમામ દોઝખ મેં જાએંગે યા સુન્ની, હાલાંકિ ઈમામ દોનોં ફિરકોં કે નેક ઔર સાલેહ થે ઔર વહ ઈન્શાઅલ્લાહ, જરૂર જન્નત મેં જાએંગે.

(૭૭) સલીમ : બાત તો આપકી ઠીક હૈ, યહ ઈમામોં કા મસલા હૈ તો

યકીનન બહુત બળા ચક્કર !

રફીક : ઐસા હી ચક્કર વહ હૈ જો મુકલ્લિદીન કેહતે હૈં કિ હમ અપને ઈમામોં ઔર અવલિયા કે સાથ હોંગે ક્યોંકિ હમેં ઉન સે મુહબ્બત હૈ ઔર એહલે હદીષ ચૂંકિ કિસીકો માનતે નહીં ઈસ લિએ ઉનકો કિસીકા ભી સાથ નસીબ નહીં હોગા. હમ તો એક બાત જાનતે હૈં હઝરત ઈસા (અલ.) કભી ઉસસે મુહબ્બત નહીં રખેંગે જો હજૂર સ.અ.વ. કે આ જાને કે બાદ ઉનકી ઈત્તિબા ન કરે. ઈસી તરહ હઝરત હુસૈન (રઝિ.) શાહ જીલાની (રહ.) ઔર દૂસરે ઈમામ વ અવલિયા કભી કીસી ઐસે સે મુહબ્બત નહીં રખ સકતે જો હુજૂર સ.અ.વ. કી પૈરવી ન કરે બલ્કે શિર્ક વ બિદઅત કરે ઔર અપની તરફ સે ઈમામ બનાકર ઉનકી તકલીદ કરે. વહ સબ જાનતે હૈં કિ ઈતાઅત સિર્ફ અલ્લાહ કે હુકમ કી હૈ ઈસ લિએ વહ અપની પૈરવી કિસ તરહ કરા સકતે હૈં? કુરઆન મજીદ મેં હૈ “ઉસ કે પીછે ચલો જો અલ્લાહને તુમ્હારી તરફ ઉતારા હૈ ઉસકા હુકમ માનો, ઉસકા હુકમ છોળકર” અવલિયા કે પીછે ન જાઓ” અવલિયા સે મુરાદ યહાં વહ હસ્તિયાં હૈં જિનકો લોગ ખુદ તજવીઝ કરતે હૈં ઔર અપને લિએ ઝરીઆ–એ–નજાત સમઝકર સહારા બનાતે હૈં હાલાંકિ સિવાયે પૈગમ્બર કી પૈરવી કે ઔર કોઈ નજાત કા ઝરીઆ નહી હૈં. દુનિયા મેં જિતને શિર્ક વ બિઅત કરનેવાલે હૈં હકીક્ત મેં ઉનકા પીર, ઉનકા ઈમામ ઔર ઉનકા

વલી સિર્ફ શૈતાન હૈ, વોહ નામ અલ્લાહવાલોં ઔર ઈમામોં કા લેતે હૈં લેકિન પૈરવી શૈતાન કી કરતે હૈં. કુરઆન શૈતાન કી પૈરવી સે મના કરતા હૈ. કુરઆન પાક મેં હૈ "શૈતાન કી ઈબાદત ન કરો" (યાસીન – ૬૦) "શૈતાન કી પૈરવી ન કરો" (અલબકરહ–૧૬૮)

કયામત કે રોઝ જબ અલ્લાહતઆલા દોઝખિયોં કો દોઝખ મેં ડાલને કે લિએ અલાહેદા કર લેગા તો ફરમાએગા "અય ઈન્સાનો ! ક્યા મૈં ને તુમ્હેં નહીં બતાયા થા કિ શૈતાન કી ઈબાદત ન કરના વહ તુમ્હારા બળા દુશ્મન હૈ, ઈબાદત મેરી કરના યહી સીધા રાસ્તા હૈ, લેકિન તુમને પરવાહ ન કી, ઉસને તુમ મેં સે કિતની ભારી તાદાદ મેં ગુમરાહ કર લિયા હૈ, ક્યા તુમ બેઅકલ થે જો તુમ્હે પતા નહીં લગા"

(સૂરઃ યાસીન ૬૦–૬૨)

યહ હોતા યૂં હૈ કિ જબ શૈતાન કિસીકો નબી કી પૈરવી મેં ઝરા નરમ દેખતા હૈ તો ફૌરન ઉસકો અપને દામનમેં લેને કી કોશિશ કરતા હૈ, અપને બળે બળે ઈન્સાની ચેલોં કે ઝરિએ નબી કી જગહ પૈરવી કે લિએ ઉન બુઝુર્ગો કે નામ તજવીઝ કરતા હૈ જિનકી દુનિયા મેં મકબૂલિયત વ શોહરત હોતી હૈ, ઉનકે નામ પર શિર્ક વ બિદઅત કે બળે બળે સિલસિલે જારી કરતા હે (તસવ્વુર ઉન બુઝુર્ગો કા પેશ કરતા હૈ ઔર પૂજા પાઠ અપની કરાતા હૈ) અનપઢ જાહિલ ઉન બુઝુર્ગો કે નામોં કી વજહ સે ઉસકે ધોકે મેં આ જાતે હૈં ઔર ઉસકી પૈરવી કરને લગ જાતે હૈં ઔર નહીં સમઝતે કિ હમ કિસ ઉલ્ટી રાહ પર લગ ગએ હૈં બલ્કિ ઉસ ઉલ્ટી રાહ કો હી રાહે રાસ્તા સમઝતે હૈં. અલ્લાહ ફરમાતા હૈ "શૈતાન કે ગુમરાહ કિયે હુવે લોગ કામ ગલત કરતે હૈં લેકિન જહાલત કી વજહ સે યેહ સમઝતે હૈં કિ હમ બહુત અચ્છા કર રહે હૈં" (અલ કહફ–૧૦૪) યહ કિતના

બળા ધોકા હૈ ઔર અલ્લાહને ઉસકે ધોકે સે બાર – બાર ખબરદાર કિયા હૈ "હોશિયાર રેહના, ધોકેબાજ તુમકો ધોકા દેકર ખુદા સે દૂર ન કર દે, યહ ધોકેબાજ શૈતાન તુમ્હારે દુશ્મન હૈ ઈસે દુશ્મન હી સમઝના" શૈતાન ઈમામોં ઔર અવલિયાઓં કા નામ લેકર ઐસા ઝહન તૈયાર કરતા હૈ કિ વહ ઉનકી ઈબાદત શુરૂ કર દેતે હૈં. રહ ગએ અસલી બુઝુર્ગાં જિનકે નામ લેકર શૈતાન અપની ઈબાદત કરવાતા હૈ ઉનકો પતા તક નહીં હોતા કી ઉનકે માનનેવાલે કૌન

હૈં ઔર વોહ ક્યા કરતે હૈં ? વહ બુઝુર્ગાં બિલ્કુલ બેખબર હોતે હૈં. કુરઆન મજીદ મેં હૈ "જીનકો તુમ

પુકારતે હો, જીનકી તુમ ઈબાદતેં કરતે હો વહ તુમ્હારી ઈન હરકતોં સે બિલકુલ બેખબર હૈં, કયામત કે દિન વહ તુમ્હારે મુખાલિફ હોંગે." (સૂરઃ અલ અહકાફ–૫) (સૂરઃ યુનુસ–૨૮) (સૂરઃ મરયમ–૮૨)

ઈસા (અ.સ.) સે અલ્લાહ પૂછેગા "અય ઈસા ! ઈસાઈ જો તેરી ઔર તેરી માં કી ઈબાદત કરતે થે તો ક્યા તૂને ઉન સે કહા થા કિ ઐસા કરના"

(સૂરઃ અલ માઈદહ–૧૧૬)

વહ સાફ ઈન્કાર કર દેંગે. ઐસે ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) ઔર દૂસરે અવલિયા ભી સાફ ઈન્કાર કર દેંગે કિ હમને ઉનસે નહીં કહા થા કી હમારી તકલીદ કરના, યહ સબ કુછ અપની મરઝી (ઈચ્છા) સે કરતે રહે હૈં. ઈસ લિએ તકલીદ કા સિલસિલા સરાસર ગુમરાહી હૈ ઈસસે બિલ્કુલ બચના ચાહિએ. અબ આપ ખુદ દેખે કિ આપકો સુન્નતે રસૂલ ચાહિએ યા સુન્નતે ઈમામ ? અગર સુન્નતે રસૂલ ચાહિએ તો વહ હદીષે રસૂલ (સ.અ.વ.) સે મિલેગી ઔર અગર સુન્નતે ઈમામ ચાહિએ તો વહ ફિકહ–એ–હનફી સે મિલેગી.

(૭૭) સલીમ : સુન્નત રસૂલ કી હોતી હૈ ન કિ ઈમામ કી.

રફીક : અગર ઈમામ કી સુન્નત નહીં હૈ તો આપ હનફી ક્યોં બને ? આખિર હનફી કિસે કેહતે હૈં ?

(૭૮) સલીમ : હનફી વહ હોતા હૈ જો કિ ફિકહ–એ–હનફી પરચલે.

રફીક : ફિકહ–એ–હનફી કિસે કેહતે હૈ ?

(૭૯) સલીમ : ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કે મસલક કો

રફીક : મસલક સે ક્યા મુરાદ હૈ ?

(૮૦) સલીમ : મસલક તરીકે કો કેહતે હૈં.

રફીક : સુન્નત ભી તો તરીકે કો હી કહતે હૈં. જબ હમ કહતે હૈં કિ યહ હુજૂર (સ.અ.વ.) કી સુન્નત હૈ તો ઈસકા યહ મતલબ હોતા હૈ કિ યહ ઉનકા તરીકા હૈ, ઈસ તરીકે સે નબી (સ.અ.વ.)ને યહ કામ કિયા થા યા કરને કો કહા થા. તો જિસ તરીકે પર આપ ચલતે હૈં ઈસ તરહ આપ ઉનકી સુન્નત પર અમલ કરતે હૈં, કહિએ યહ ઠીક હૈ યા નહીં ?

(૮૧) સલીમ : યહ બિલ્કુલ ઠીક હૈ, યહ બાત મેરી સમઝ મેં આ ગઈ.

રફીક : ઈસી લિએ તો હમ કહતે હૈં કિ હનફી ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કે તરીકે પર ચલતા હૈ ઔર એહલે હદીષ (અસલી એહલે સુન્નત) રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે તરીકે પર.

(૮૨) સલીમ : લેકિન ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કા તરીકા કોઈ અલાહેદા તો નહીં ઉનકા તરીકા ભી તો વહી હૈ જો રસૂલ (સ.અ.વ.) કા હૈ.

રફીક : તરીકા વહી હો યા મુખ્તલિફ, હનફી કે પેશે–નઝર તો તરીક–એ–હનફી હી હોતા હૈ, વહ તો હનફી તરીકે પર હી ચલતા હૈ, જો ઉસકે મઝહબ મેં હે, ચાહે વહ સુન્નતે રસૂલ (સ.અ.વ.) ન હો વહ ઉસ પર જાન દેતા હૈ.

(૮૩) સલીમ : મૈં યહ માનતા હૂં, હમેં બિલ્કુલ યહ ખયાલ નહીં હોતા

કી હમારા મસલા સુન્નતે રસૂલ કે મુતાબિક હૈ યા મુખાલિફ હમેં તો યેહ યાદ હોતા હૈ કિ હમ હનફી હૈં, ઔર હમેં અપને ફિકહ પર ચલના હૈ, હમ તો અપને ઈમામ કે મઝહબ પર ચલેંગે. અગર હમારે ઈમામને કિસી હદીષ પર અમલ નહીં કિયા તો હમ ક્યોં કરેં?

રફીક : ઠીક હૈ જબ નો સુન્નતે રસૂલ (સ.અ.વ.) પર ચલતા

નહીં, ઔર અપને ઈમામ કી સુન્નત પર ચલતા હૈ તો

ઉસે ઝેબ (શોભા) નહીં દેતા કી વહ “મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ” સાથ પળહે ઔર એહલે સુન્નત હોનેકા દાવા કરે. જિસ પાબન્દી સે આજ એક હનફી અપને ઈમામ કી તકલીદ કરતા હૈ અગર વહ ઉસી પાબન્દી કે સાથ ઈત્તિબા–એ–રસૂલ કરે તો ઉસકી નજાત હો જાએ.

આપ જો ઈમામ અબૂ હનીફા (રહે.) કી તકલીદ કરતે હૈં અગર આપ મૂસા (અ.સ.) કી તકલીદ ભી કરેં તો ભી નજાત નહીં. હુજૂર (સ.અ.વ.) કા ફરમાન હૈ કિ ‘અગર આજ મુસા (અ.સ.) આ જાએં ઔર તુમ ઉનકે પીછે લગ જાઓ તો ગુમરાહ હો જાઓગેં.” અબ આપ ખુદ સોચ લેં કહાં મૂસા (અ.સ.) ઔર કહાં ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) જબ નબી (સ.અ.વ.) કી બેઅસત કે બાદ મૂસા (અલૈ.) કી પૈરવી મેં નજાત નહી તો ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કી તકલીદ મેં કૈસે નજાત હો સકતી હૈ ? હમેં ઈમામ સાહબ સે કોઈ જલન નહીં, હમેં ઉન

સે કોઈ હસદ નહીં હૈ, હમારા કોઈ ઈમામ તો હૈ નહીં કિ હમ આપકો ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) સે તોળકર કિસી ઔર સે જોળના ચાહતે હોં. હમ તો આપકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી દઅવત દે રહે હે જીનકા આપ કલમા પઢતે હે, જીનકી પૈરવી મેં હી નજાત હૈ ઔર ઈસ સે બાહર નજાત કા કોઈ તસવ્વુર નહીં. સોચ લેં મામલા નજાત કા હૈ અગર ઈસ હનફિયત પર આપકા ખાત્મા હો ગયા તો મામલા બડા ખતરનાક હૈ.

અલ્લાહ ઈસ કિતાબ કો તૈયાર કરને મેં તઅવુન કરનેવાલે કો ઔર હમ સબકે ગુનાહ મુઆફ ફરમાએ ઔર હમ સબ કો કુરઆન ઔર મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કી હદીષો પર અમલ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન

ઔર મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ હી કો અપના ઈમામ માનને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન.